

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 7346/2023
14.09.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Мирослав Бојић, адвокат у ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Љубисав Ђуричић, адвокат у ..., ради утврђења ништавости завештања, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1600/2022 од 20.10.2022. године, у седници већа одржаној 14.09.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

Ревизија тужиоца изјављена против пресуда Апелационог суда у Београду Гж 1600/2022 од 20.10.2022. године, се **ОДБИЈА**, као неоснована, у делу којим је потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 586/14 од 23.11.2021. године, у првом ставу изреке, у одбијајућем делу за тужбени захтев за утврђење да је у целости ништав тестамент – завештање пред сведоцима покојног ВВ из ..., сачињеног дана 07.10.2013. године, те да иста не производи никакво правно дејство што је тужена дужна да призна и трпи;

УСВАЈА се ревизија, **УКИДАЈУ** се пресуде Вишег суда у Београду П 586/14 од 23.11.2021. године у другом и трећем ставу изреке, у одбијајућем делу за евентуални тужбени захтев којим тужилац тражи да се поништи у целости тестамент – завештање пред сведоцима покојног ВВ из ... сачињеног 07.10.2013. године, те да не производи никакво правно дејство што је тужена дужна да призна и трпи, и у делу одлуке о трошковима поступка и пресуда Апелационог суда у Београду Гж 1600/2022 од 20.10.2022. године, којом је првостепена пресуда потврђена у наведеном делу, и у том делу се предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Виши суд у Београду је донео пресуду 11П 586/14 дана 23.11.2021. године, којом је у првом ставу изреке одбио тужбени захтев којим тужилац тражи да се утврди да је у целости ништав тестамент – завештање пред сведоцима покојног ВВ из ..., сачињеног дана 07.10.2013. године, те да не производи никакво правно дејство, што је тужена дужна да призна и трпи, као неоснован; у другом ставу изреке одбио евентуални тужбени захтев којим тужилац тражи да се поништи исти тестамент – завештање пред сведоцима, те да не производи никакво правно дејство, што је тужена

дужна да призна и трпи, у трећем ставу изреке обавезао тужиоца да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 433.750,00 динара и у четвртном ставу изреке ослободио тужиоца за плаћање судских такси.

Апелациони суд у Београду је пресудом Гж 1600/2022 од 20.10.2022. године, одбио као неосновану жалбу тужиоца и потврдио пресуду Вишег суда у Београду П 586/14 од 23.11.2021. године у првом, другом и трећем ставу изреке и одбио захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка, као неоснован.

Против наведене другостепене пресуде је благовремену и дозвољену ревизију изјавио тужилац, којом пресуду побија због битне повреде одредаба парничног поступка, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и због погрешне примене материјалног права.

Тужена је поднела одговор на ревизију тужиоца.

Врховни суд је испитао побијану пресуду по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011 ... 10/23 – др Закон) и одлучио да је ревизија тужиоца неоснована у делу којим побија правноснажну одлуку о примарном тужбеном захтеву, у првом ставу изреке првостепене пресуде, док је ревизија основана у делу којим се побија правноснажна пресуда о евентуалном тужбеном захтеву, садржана у другом ставу изреке првостепене пресуде, јер је у том делу пресуда донета на основу непотпуно утврђеног чињеничног стања, што је последица погрешне примене материјалног права.

Према утврђеном чињеничном стању од стране првостепеног суда, на ком су засноване пресуде, сада покојни ВВ је био земљишно-књижни власник породичне куће у ... у улици ... број .. са уделом од 3/5 идеалних делова. Наследио је иза покојног сина ГГ 1/5 иделаних делова својине на истој непокретности, али то право није уписао у катастар непокретности. На 1/5 иделаних делова својине на истој непокретности иза покојног ДД, другог сина ВВ оглашен је отац тужиоца, ЂЂ, који је преминуо ...2013. године и након његове смрти је тужилац једини законски наследник иза покојног ЂЂ а и иза покојног ВВ. У оставинском поступку иза покојног ВВ тужена је суду приложила завештање покојног ВВ од 07.10.2013. године. Тестамент је проглашен на записнику пред Трећим основним судом у Београду у предмету О 158/14 дана 28.05.2014. године. Тим завештањем покојни ВВ је у наслеђе оставио туженој 1/2 заоставштине – породичне куће у ... са припадајућим плацем, то јест катастарском парцелом .. КО Тужена је дала наследничку изјаву да признаје пуноважност завештања и прихватила се наследства, док је за малолетног тужиоца наследничку изјаву дала мајка изјашњавајући се да не признаје пуноважност завештања и прихватила се наследства које тужиоцу по закону припада.

Према образложењу другостепене пресуде, завешталац, ВВ, није лично саставио завештање, већ је по његовом казивању то учинио адвокат ЗЗ, па је текст завештања прочитан пред покојним ВВ и сведоцима ЕЕ и ЖЖ из ..., као и туженом, након чега су се сведоци својеручно потписали испод текста тестамена, а затим и сам тестатор. Даље се наводи да је првостепени суд утврдио да су завештајни сведоци били присутни кад је текст завештања гласно прочитан пред завештаоцима, завешталац је пред њима изјавио да је то његов тестамент, након чега се на самом завештању потписао.

Првостепени суд је прихватио налаз комисије вештака од 06.08.2020. године са изјашњењима, па је утврдио да је покојни ВВ несумњиво скриптер спорних потписа на два примерка завештања сачињеног 07.10.2013. године, испод текста у рубрици „завешталац“, односно да представљају аутентичне потписе покојног ВВ. Дакле, првостепени суд је закључио да је сада покојни ВВ потписао спорно завештање. Даље, првостепени суд је закључио да тужилац није доказао тврдњу на којој је засновао евентуални тужбени захтев, за поништај завештања, те да позне године и здравствено стање завештаоца нису утицали на нарушавање и осиромашење његових интелектуалних процеса, који би упућивали на деменцију, односно на измене у основним димензијама функционисања које се односе на ментално пропадање које би могле утицати на способност тестатора на расуђивање.

На основу таквих утврђења другостепени суд је закључио да је поуздан закључак првостепеног суда у погледу испуњености законских услова за форму писменог завештања пред сведоцима у конкретном случају. Ово с тога, што из исказа завештајних сведока произлази да је приликом сачињавања завештања адвокат који је текст завештања сачинио исти и прочитао, да је завешталац изјавио да је он то сам тако одлучио, након чега је завештање својеручно потписао, као и завештајни сведоци. Тиме закључује да су испуњени сви услови за сачињење писменог завештања пред сведоцима прописани одредбом члана 85. Закона о наслеђивању.

Међутим, према образложењу првостепене пресуде, првостепени суд је прихватио исказе сведока ЕЕ, ЖЖ и ЗЗ, из којих наводи да је сведок ЕЕ рекла да покојни ВВ није прочитао тестамент испред сведока, а да јој је познато да је тестамент сачинио адвокат ЗЗ, да је сведок ЖЖ рекао да су били присутни ИИ, он, ЕЕ и покојни ВВ када им је рекао да је већ раније сачињен само писмено, да им је тестамент прочитао покојни ВВ, наглас пред њима, док је сведок ЗЗ рекао да није био присутан приликом потписивања тестаamenta од стране покојног ВВ и сведока.

Коначно, закључак је првостепеног суда да је завештање покојног ВВ сачињен у форми писменог завештања пред сведоцима, да је покојни ВВ исти својеручно потписао, да су поред тестатора тестамент потписали и сведоци ЕЕ и ЖЖ који су били присутни када је текст тестаmenta гласно читан пред тестатором, те да као такав такво завештање производи правно дејство због чега је донео одлуку у првом ставу изреке пресуде.

Код овако опречних изнетих утврђења у погледу битне чињенице да ли је покојни ВВ прочитао завештање пред сведоцима, произилази закључак да није расправљена чињеница за одлуку о тужбеном захтеву за утврђење ништавости завештања.

Одредбом члана 85. Закона о наслеђивању („Службени гласник РС“ бр. 46/95 и 6/2015), одређено је да завешталац који зна да чита и пише може завештање сачинити тако што ће пред два сведока изјавити да је већ сачињено писмено прочитао, да је то његова последња воља и потом се на писменом својеручно потписати (став један). Управо ова чињеница о читању писмена које је већ сачињено, остало је нерасправљено у спроведеном поступку. О тој чињеници су опречни разлози садржани у другостепеној и првостепеној пресуди. Док се не расправи чињеница о томе да ли је

завешталац већ сачињено писмено прочитао, не може се правилно применити материјално право садржано у цитираној одредби члана 85. став 1. Закона о наслеђивању и закључити да ли је предметно завештање, према облику у коме је сачињено ваљано или је рушљиво, према одредби члана 164. Закона о наслеђивању. Одредбом члана 164. Закона о наслеђивању прописано је да је завештање рушљиво ако га је сачинио и ко није имао завештану способност, ако је у време завештања било мана завештаоачеве воље и ако при сачињавању завештања нису поштовани облик и услови одређени законом. Како је предмет евентуалног тужбеног захтева управо поништај завештања, као последица његове рушљивости, одлука о том тужбеном захтеву зависи и од закључка судова о томе да ли су при сачињавању завештања поштовани облик и услови одређени законом, који закључак зависи од тога да ли је тастатор прочитао завештање. Како ово питање није расправљено, основана је ревизија тужиоца у наведеном делу који се тиче одлуке о тужбеном захтеву за поништај завештања, садржано у другом ставу изреке првостепене пресуде. Због тога је у том делу, као и у делу одлуке о трошковима поступка, у трећем ставу изреке, укинута првостепена пресуда и у односном делу и другостепена пресуда и предмет је враћен првостепеном суду на поновно суђење по одредби члана 416. став 2. Закона о парничном поступку.

Напротив, у делу одлуке о тужбеном захтеву за утврђење да је у целости ништаво завештање покојног ВВ, која одлука је садржана у првом ставу изреке првостепене пресуде, одлука је правилна, заснована је на правилној примени материјалног права на утврђено чињенично стање, које се у ревизијском поступку не може побијати по одредби члана 403. Закона о парничном поступку.

Према одредбама Закона о наслеђивању садржаним у члану 155. до 160., ништаво је завештање ако је његова садржина противна принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, завештање које је због лица које је због неспособности за расуђивање потпуно лишено пословне способности, као и фалсификовање завештања, те и поједине одредбе одређене законом у члану 159. и 160. У конкретном случају спорно је било да ли је завешталац био неспособан за расуђивање, међутим према одредби члана 156. ради се о таквој неспособности за расуђивање због које је лице чије је завештање потпуно лишено пословне способности, што према утврђеном чињеничном стању није случај. Завештање није фалсификовано, јер је према утврђеном чињеничном стању ВВ својеручно потписао исто. Те су чињенице утврђене и њихова правилност се не може побијати у ревизијском поступку. Према томе је у делу одлуке о тужбеном захтеву за утврђење ништавости тестаментa - завештања пред сведоцима покојног ВВ, у целости, ревизија неоснована, те у том делу ревизијски суд је одбио ревизију применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић